

Spilleregler for volleyball

Norsk utgave av FIVB Official Volleyball Rules 2009
for perioden 2009 - 2012
NVBF, september 2009

Spilleregler for volleyball
Norges Volleyballforbund
ISBN 82-91355-25-8

Norsk utgave av FIVB Official Volleyball Rules 2009-2012

Ansvarlig for den norske utgaven:
Geir Dahle/ Dommer- & Regelkomiteen

Layout/sats: NVBF/RW
Produksjon: Kursiv

Forord

Denne utgaven av reglene er laget i september 2009 med endringer vedtatt av FIVB.

Vi har også denne gang valgt å bruke FIVB's grafikk og figurer og håper dette ikke skaper problemer.

Det er i dette heftet gjort noen viktige regelendringer fra forrige utgave. I tillegg er ordlyden endret noen steder i henhold til de internasjonale reglene..

Bergen, september 2009

Geir Dahle

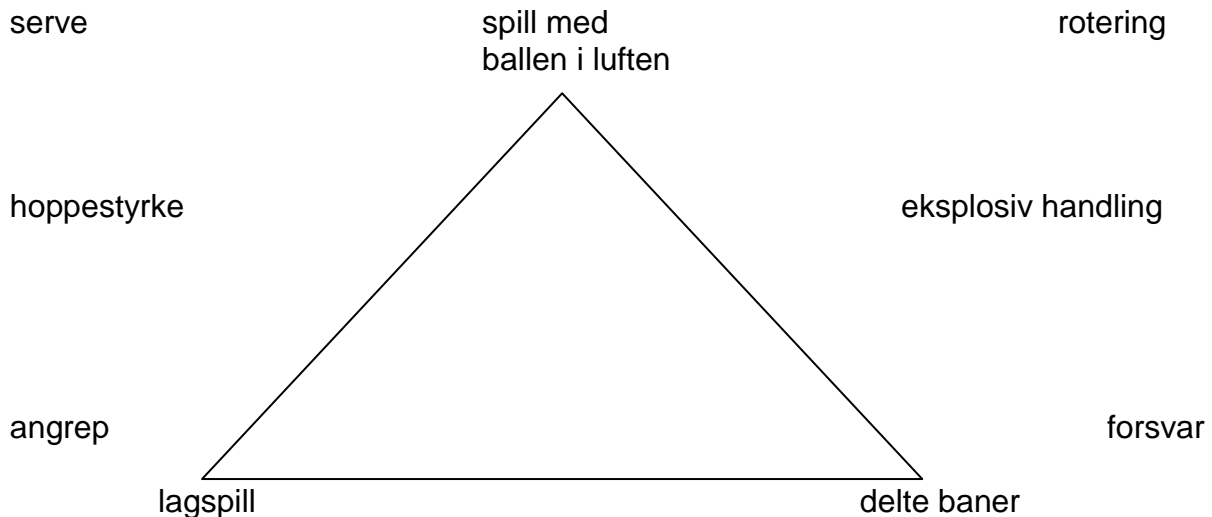
Innhold

	Forord	5
	Hovedtrekk ved spillet	9
	<i>Avsnitt 1 - Reglenes filosofi og dømming</i>	11
	<i>Avsnitt 2 - Del I - Spillet</i>	
	Anlegg og utstyr - kapittel 1	
1	Spilleområdet	
2	Nett og stolper	
3	Baller	
	Deltakere - kapittel 2	
4	Lag	
5	Lagets ledere	
	Spillesystem - kapittel 3	
6	Å vinne et poeng, et sett og kampen	
7	Spilletets struktur	
	Spillehandlinger - kapittel 4	
8	Spilletilstand	
9	Å spille ballen	
10	Ball ved nettet	
11	Spiller ved nettet	
12	Serven	
13	Angrepsslag	
14	Blokk	
	Avbrytelser og forsinkelser - kapittel 5	
15	Regulære spilleavbrytelser	
16	Forsinkelse av spillet	
17	Unntaksvise spilleavbrytelser	
18	Pauser mellom settene og bytte av banehalvdel	
	Liberospilleren - kapittel 6	
19	Liberospilleren	
	Deltakernes opptreden - kapittel 7	
20	Krav til opptreden	
21	Ukorrekt opptreden og sanksjoner for det	
	<i>Avsnitt 2 - Del II - Dommerne, ansvar og offisielle tegn</i>	
	Dommerne - kapittel 8	
22	Dommerstaben og prosedyrer	
23	Førstedommeren	
24	Andredommer	
25	Sekretæren	
26	Assisterende sekretær	
27	Linjedommere	
28	Offisielle tegn	
	<i>Avsnitt 2 - Del III - Figurer, plantegninger og illustrasjoner</i>	
	Illustrasjoner	
	Dommerens offisielle håndsignaler	
	Linjedommerens offisielle flaggsignaler	

Avsnitt 1 - Reglernes filosofi og dømming

Innledning

Volleyball er en av de mest suksessrike og populære konkurranse- og mosjonsidrettene i verden. Det er **hurtig**, det er **spennende** og handlingene er **eksplosive**. Likevel består volleyball av flere avgjørende og overlappende elementer hvis samhandlinger gjør den unik blant idretter med ballvekslinger:



I de senere årene har FIVB gjort store fremskritt med å gjøre volleyball til en idrett for et moderne publikum.

Denne teksten retter seg mot et bredt volleyballpublikum - spillere, trenere, dommere, tilskuere eller sportskommentatorer, av følgende grunner:

- å forstå reglene gjør alltid spillet bedre - trenere kan skape bedre lagstruktur og taktikk; idet de lar spillerne fullt og helt vise sin dyktighet
- når en forstår sammenhengene mellom reglene vil sette dommerne i stand til å dømme bra.

Volleyball er en konkurranseidrett

Konkurranse får fram skjulte egenskaper. Den viser de beste egenskapene, moral, skaperevne og estetikk. Reglene er laget for å åpne for alle disse egenskapene. Med noen få unntak tillater volleyball **alle** spillerne å operere både ved nettet (i angrep) og bak på banen (i forsvar eller for å serve).

William Morgan, mannen som skapte dette spillet, ville fremdeles kjenne det igjen fordi volleyball har beholdt visse klare og vesentlige elementer gjennom alle år. Noen av disse deler det med andre nett/ball/racketspill:

- serve
- rotasjon (server etter tur)
- angrep
- forsvar

Volleyball er imidlertid unik blant nettspillene idet den hevder prinsippet om at ballen skal være i konstant flukt - "en flygende ball" - og ved å tillate begge lagene en grad av intern sentring før ballen må returneres til motstanderne.

Innføringen av en spesialist forsvarsspiller - Liberoen - har brakt spillet framover i forbindelse med lengden av ballvekslingen og flerfase spill. Modifisering av serve-regelen endret serveren fra en enkel måte å sette i gang spillet på til et angrepsvåpen. I tillegg er det nå kommet endringer som skal være med på å unngå for mye stopp i spillet (nettberøringer, overtramp, kamp om ballen på nettet)

Konkurrenter bruker de rammene reglene gir til å prøve ut teknikk, taktikk og kraft. Rammeverket tillater også spillerne frihet til handlinger som gleder tilskuere og seere.

Og volleyballens image blir stadig bedre.

Ettersom spillet utvikler seg, det er ingen tvil om at det vil endre seg - og bli enda bedre, sterkere og raskere.

Dommeren i dette rammeverket

Essensen for en god funksjonær ligger i konseptet om rettferdighet og ens dømming:

- å **være** rettferdig overfor hver deltaker
- å bli **sett på** som rettferdig av tilskuerne

Dette krever en stor del av tillit - dommeren må gis tillit til å tillate spillerne å underholde:

- ved å være **presis** i sin **bedømmelse**
- å **forstå hvorfor regelen er skrevet**
- å være en **effektiv organisator**
- å tillate konkurransen å ha flyt og å **lede den** til en konklusjon
- ved å være en **oppdrager** - å bruke reglene til å straffe de urettferdige og tilrettevise de uhøflige
- ved å **promotere** spillet - det betyr å **tillate de spektakulære elementene** i spillet synes god og at de beste spillerne for lov å gjøre det de er best til: å **underholde** publikum.

Til slutt kan vi si en god dommer vil bruke reglene til å gjøre konkurransen til en positiv opplevelse for **alle** involverte.

Til dem som har lest så langt, se på reglene som den nåværende situasjonen i utviklingen av en flott idrett, men husk hvorfor disse få, innledende avsnittene kan være av samme betydning for deg i din posisjon innen sporten.

Get involved!
Keep the ball flying!

KAPITTEL 1

Anlegg og utstyr

1 SPILLEOMRÅDET

Spilleområdet omfatter spillebanen og frisonen. Det skal være rektangulært og symmetrisk.

(Fig. 1a & 1b, 1.1)

1.1 Dimensjoner

Banen er et rektangel som måler 18 x 9 m, omgitt av en frison som er minimum 3 m bred på alle sider.

Det fri spillerommet er rommet over spilleområdet som er fri for enhver hindring. Det fri spillerommet skal være minimum 7 m høyt fra spilleflaten.¹

(Fig. 2)

1.2 Spilleflaten

1.2.1 Spilleflaten skal være plan, horisontal og ens over det hele. Den må ikke innebære noen fare for skade hos spillerne. Det er forbudt å spille på ujevnt eller glatt dekke.²

1.2.2 I innendørsanlegg skal overflaten på spillebanen være av en lys farge.³

1.2.3 På utendørsbaner tillates en helning på 5 mm pr. meter for drenering. Banelinjer laget av fast materiale er forbudt.

(1.3)

1.3 Banens linjer

1.3.1 Alle linjer er 5 cm brede. De skal være lyse og ha en annen farge enn gulvet og alle andre linjer.

(Fig. 2, 1.2.2)

1.3.2 *Grenselinjer*

To sidelinjer og to baklinjer avgrenser banen. Både sidelinjene og baklinjene er inkludert i banens mål.

(1.1)

1.3.3 *Midtlinje*

Aksen gjennom midtlinjen deler banen i to banehalvdeler som hver måler 9 m x 9 m. Hele linjens bredde anses imidlertid å tilhøre begge banehalvdelene.

Denne linjen går under nettet, fra sidelinje til sidelinje.

(Fig. 2)

¹ I verdensomfattende FIVB-konkurranser skal frisonen være på minst 5 m fra sidelinjene og 8 m fra baklinjene. Det fri spillerommet skal måle minimum 12,5 m fra spilleflaten.

² I verdensomfattende FIVB-konkurranser tillates bare parkettgulv eller gulv med syntetisk dekke. Alle dekker skal forhåndsgodkjennes av FIVB.

³ I verdensomfattende FIVB-konkurranser skal linjene være hvite. Andre farger, og farger som er forskjellige fra hverandre, kreves for spillebanen og frisonen. (1.3)

1.3.4 *Angrepslinje*
På hver banehalvdel trekkes en angrepslinje 3 m fra aksen gjennom midtlinjen. Denne linjen markerer frontsonen.⁴
(1.3.3, 1.4.1)

1.4 **Soner og områder**

1.4.1 *Frontsonen*

På hver banehalvdel er frontsonen avgrenset av aksen gjennom midtlinjen og angrepslinjens bakre kant.

Frontsonen anses å fortsette utenfor sidelinjene til enden av frisonen.

(Fig. 1b, Fig. 2, 1.1, 1.3.2, 1.3.3, 1.3.4)

1.4.2 *Servesonen*

Servesonen er et 9 m bredt område bak begge baklinjene.

Den er begrenset i side av to korte linjer, hver på 15 cm lengde, trukket 20 cm bak baklinjen som en fortsettelse av sidelinjene. Begge de korte linjene er inkludert i sonens bredde.

I dybde strekker servefeltet seg til enden av frisonen.

(1.1, 1.3.2, Fig. 1b)

1.4.3 *Spillerbyttesonen*

Spillerbyttesonen er begrenset av fortsettelsen av begge angrepslinjene opp til sekretærbordet.

(1.3.4, Fig. 1b)

1.4.4 *Liberoskiftesonen*

Liberoskiftesonen er del av friområdet mellom forlengelsen av angrepslinja baklinja på samme side som spillerbenkene

(7.5.1, 19.3.2.4 Fig 1b)

1.4.5 *Oppvarmingsområde*⁵

1.4.6 *Sanksjonsområde*

Sanksjonsområdene, i størrelse ca. 1 x 1 m, er plassert i kontrollområdet, utenfor forlengelsen av hver baklinje. De er utstyrt med to stoler hver og kan avgrenses med 5 cm brede røde linjer.

(Fig. 1a, Fig. 1b)

1.5 **Temperatur**

Minimumstemperaturen skal ikke være under 10⁰ C (50⁰ F).⁶

1.6 **Belysning**⁷

⁴ I verdensomfattende FIVB-konkurranser forlenges angrepslinjen ved å legge til brudte linjer utenfor sidelinjene, med 15 cm lange linjer som er 5 cm brede, trukket med en avstand på 20 cm fra hverandre til en total lengde på 1.75 m "Treneres linje" som markerer treneren sin begrensning i forhold til banen, er en brudt linje som strekker seg fra enden av angrepslinja til bak linja, parallelt med sidelinjen og 1,75 meter fra denne. Den består av 15 cm korte linjer med 20 cm mellomrom.

⁵ I verdensomfattende FIVB-konkurranser er oppvarmingsområder på ca. 3 x 3 m plassert i hjørnene av hallen på samme side som spillerbenkene og utenfor friområdet (fig. 1).

⁶ I verdensomfattende FIVB-konkurranser skal maksimumstemperaturen ikke være over 25⁰ C (77⁰ F) og minimumstemperaturen ikke under 16⁰ C (61⁰ F).

⁷ I verdensomfattende FIVB-konkurranser skal belysningen være av en slik styrke at den måler 1000 til 1500 lux 1 m over spilleflaten.

2 NETT OG STOLPER

(Fig. 3)

2.1 Netthøyden

2.1.1 Nettet er plassert loddrett over midtlinjen. Toppen av nettet har en høyde på 2.43 m for menn og 2.24 m for kvinner.

(1.3.3)

2.1.2 Høyden måles fra midten av banen. Netthøyden (målt over de to sidelinjene) skal være nøyaktig den samme og skal ikke overskride den offisielle høyden med mer enn 2 cm.

(1.1, 1.3.2, 2.1.1)

2.2 Struktur

Nettet er 1 m bredt og 9.50 – 10 m langt (med 25 – 50 cm på hver side av sidebåndene) og laget av svart snøre i masker på 10 cm kvadrater. (Fig. 3)

På toppen er det et 7 cm bredt horisontalt bånd, laget av dobbelt kanvas og sydd i hele nettets lengde. Ved hver ende av båndet er det et hull som en trekker en snor gjennom. Denne snoren fester båndet til stolpene for å holde nettet stramt på toppen.

Inne i båndet skal det være en bøyelig kabel som brukes til å feste nettet i stolpene og som holder nettet stramt øverst.

Nederst på nettet er det et annet horisontalt bånd, 5 cm bredt, av samme type som båndet på toppen av nettet. Gjennom dette båndet er det tredd en snor. Denne snoren festes i stolpene og holder nederste del av nettet stramt.

(fig. 3)

2.3 Sidebånd

To hvite bånd er festet loddrett på nettet og plassert rett over hver sidelinje.

De er 5 cm brede og 1 m lange, og anses som en del av nettet.

(1.3.2, fig 3)

2.4 Antenner

En antenne er ei bøyelig stang, 1.80 m lang og 10 mm i diameter. Den er laget av fiberglass eller liknende materiale.

En antenne festes på ytterkanten av hvert sidebånd. Antennene festes hver sin side av nettet (fig. 3).

Den øverste, 80 cm lange, delen av hver antenne fortsetter over nettet og er merket med 10 cm høye felt i forskjellige farger, fortrinnsvis rødt og hvitt.

Antennene anses som en del av nettet og markerer sidegrensene for passeringsområdet.

(2.3, 10.1.1, fig. 3, fig. 5).

2.5 Stolpene

2.5.1 Stolpene som nettet er festet i skal plasseres i en avstand av 0.50 - 1.00 m utenfor sidelinjene. De er 2.55 m høye og helst justerbare.

2.5.2 Stolpene er avrundet og glatte, festet i gulvet uten vaier. Det skal ikke være konstruksjoner som innebærer fare eller hinder for spillerne.

(fig. 3)

2.6 Tilleggsutstyr

Alt tilleggsutstyr blir regulert gjennom FIVB's bestemmelser.

3 BALLER

3.1 Spesifikasjoner

Ballen skal være kuleformet, og består av en ytre del laget av mykt skinn, naturskinn eller syntetisk skinn, og en innvendig blære laget av gummi eller liknende materiale.

Ballens farge kan være ensfarget og lys, eller en kombinasjon av farger.

Materialer av syntetisk skinn og fargekombinasjoner på baller som nyttes i offisielle internasjonale konkurranser skal være i overensstemmelse med FIVB's retningslinjer.

Dens omkrets er 65-67 cm og vekta er 260-280 g.

Innvendig trykk skal være 0.30 til 0.325 kg/cm² (4.26 til 4.61 psi)(294.3 til 318.82 mba eller hPa).

3.2 Like baller

Alle ballene som brukes i en kamp må ha samme spesifikasjoner når det gjelder omkrets, vekt, trykk, merke, farge etc.

Verdensomfattende og kontinentale FIVB-konkurranser, så vel som nasjonale serier og mesterskap, skal spilles med baller godkjent av FIVB, dersom ikke FIVB har gitt tillatelse til noe annet.

(3.1)

3.3 Treballsystemet⁸

⁸ I verdensomfattende FIVB-konkurranser skal det nyttes tre baller. Da skal seks ballhenter plasseres slik at de står én ved hvert hjørne av frisonen og én bak hver dommer. (fig. 10).

KAPITTEL 2

Deltakere

4 LAG

4.1 Lagsammensetning

4.1.1 Et lag kan maksimalt bestå av maksimalt 12 spillere, en trener, en assisterende trener, en fysioterapeut/massør og en lege.⁹

(5.2, 5.3)

4.1.2 Én av spillerne, bortsett fra liberoen, er lagkapteinen og han/hun skal markeres i kampskjemaet.

(5.1, 19.1.3)

4.1.3 Bare de spillerne som er notert i kampskjemaet kan komme inn på banen og delta i kampen. Når treneren og lagkapteinen har skrevet under i kampskjemaet, kan de registrerte spillerne ikke endres.

(1, 5.1.1, 5.2.2)

4.2 Lagets plassering

4.2.1 Spillerne som ikke er i spill skal enten sitte på sin lagbenk eller være i oppvarmingsområdet. Treneren og andre lagmedlemmer sitter på benken, men kan forlate den midlertidig.

(1.4.5, 5.2.3, 7.3.3.)

Lagbenkene er plassert ved siden av sekretærbordet, utenfor frisonen.

(Fig1.a, Fig1.b)

4.2.2 Bare lagets medlemmer tillates å sitte på benken under kampen og å delta i oppvarmingen.

(4.1.1, 7.2).

4.2.3 Spillere som ikke er i spill kan varme opp uten baller på følgende måte:

4.2.3.1 under spill: i oppvarmingsområdene;

(1.4.5, 8.1, Fig.1a, Fig.1b)

4.2.3.2 i time-outer og tekniske time-outer: i frisonen bak sin egen banehalvdel;

(1.3.3, 15.4)

4.2.4 I pausen mellom settene kan spillerne varme opp med ball i frisonen.

(18.1)

4.3 Utstyr

En spillers utstyr består av en trøye, shorts, sokker (drakten) og sportssko.

4.3.1 Farger og design på trøyer, shorts og sokker skal være ensartet for hele laget (unntatt for liberoen) og draktene skal være rene.

(4.1, 19.2)

4.3.2 Skoene skal være lette og myke, med gummi- eller skinnsåler uten heler.¹⁰

⁹ I verdensomfattende FIVB-konkurranser er det tillatt med maksimalt 14 spillere, og legen og fysioterapeuten være akkreditert av FIVB på forhånd.

- 4.3.3 Spillernes trøyer skal være nummerert fra 1 til og med 18.
- 4.3.3.1 Nummeret skal plasseres midt på trøyen foran og bak. Fargen på tallene skal klart skille seg fra trøyens farge og tallene skal være klart lysere eller mørkere enn trøyen.
- 4.3.3.2 Tallene skal være minimum 15 cm høye på brystet og minimum 20 cm på ryggen. Stripen som tallene er laget av skal være minimum 2 cm bred.¹¹
- 4.3.4 Lagkapteinen skal ha en stripe på 8 x 2 cm under tallet på brystet på trøyen.
(5.1)
- 4.3.5 Det er forbudt å bære drakter i en annen farge enn de andre spillerne (med unntak av liberoen) og/eller uten reglementerte nummer.
(19.2)

4.4 Bytte av utstyr

Førstedommeren kan tillate én eller flere spillere:
(23)

- 4.4.1 å spille barfot,¹²
- 4.4.2 å bytte ut våte eller ødelagte trøyer mellom settene eller etter spillerbytte, så sant den nye trøyen har samme farge, design og nummer,
(4.3, 15.5)
- 4.4.3 å spille i treningsdrakter i kaldt vær, forutsatt at de er i samme farge og design for hele laget (unntatt for liberoen) og nummerert i henhold til Regel 4.3.3.
(4.1.1, 19.2)

4.5 Forbudte gjenstander

- 4.5.1 Det er forbudt å bære gjenstander som kan forårsake skade eller gi spilleren en kunstig fordel.
- 4.5.2 Spillerne kan bruke briller på egen risiko.

5 LAGETS LEDERE

Både kapteinen og treneren er ansvarlige for oppførsel og disiplin hos sine lagsmedlemmer. (20)

Liberoen kan ikke være lagets kaptein.
(19.1.3)

5.1 Kapteinen

- 5.1.1 *Før kampen* skal lagets kaptein underskrive kampskjemaet og representere sitt lag ved trekningen.
(7.1, 25.2.1.1)
- 5.1.2 *Under kampen* skal lagets kaptein fungere som kampkaptein når han/hun er på banen. Når lagets kaptein ikke er på banen, skal treneren eller kapteinen peke ut en annen spiller på banen, men ikke liberoen, som overtar rollen som kampkaptein. Kampkapteinen beholder sitt ansvar til han/hun blir byttet ut, lagets kaptein kommer tilbake for å spille, eller settet er slutt.
(15.2.1, 19.1.3)

¹⁰I verdensomfattende og FIVB-konkurranser er det forbudt å bære sko med svarte såler som setter farge. Trøyer og shorts skal være i overensstemmelse med FIVB's reglement.

¹¹I verdensomfattende FIVB-konkurranser skal spillernes nummer gjentas på det høyre låret på shortsene. Tallet skal være 4 - 6 cm høyt og stripen tallet er laget av minimum 1 cm bred.

¹²I verdensomfattende FIVB-konkurranser er det forbudt å spille barfot.

Kampkapteinen er den eneste av spillerne som har tillatelse til å snakke med dommerne, og bare når ballen ikke er i spill: (8.2)

5.1.2.1 for å be om en forklaring på anvendelsen eller tolkningen av reglene, og også for å legge fram anmodninger eller spørsmål fra sine lagkamerater. Dersom kampkapteinen ikke er enig i forklaringen til førstedommeren, kan han/hun velge å protestere på en slik avgjørelse og straks gi førstedommeren beskjed om at han/hun forbeholder seg retten til å skrive en offisiell protest på kampskjemaet ved avslutning av kampen.
(23.2.4)

5.1.2.2 for å be om tillatelse til:
a) å bytte hele eller deler av utstyret,
(4.3, 4.4.2)
b) å få bekreftet spillernes posisjoner
(7.4)
c) å få kontrollert gulvet, nettet, ballen etc.
(1.2, 2, 3)

5.1.2.3 for å be om time-out og spillerbytter.
(15.2.1, 15.4, 15.5)

5.1.3 *Når kampen er slutt:*
(6.3)

5.1.3.1 takker lagkapteinen dommerne og skriver under kampskjemaet for å bekrefte resultatet;
(25.2.3.3)

5.1.3.2 dersom han/hun tidligere har gitt beskjed om at uenighet med førstedommeren kan resultere i protest, kan en slik protest bli bekreftet av lagkapteinen og notert i kampskjemaet som en offisiell protest med hensyn til førstedommerens anvendelse eller tolkning av reglene.
(5.1.2.1, 25.2.3.2)

5.2 Treneren

5.2.1 Under kampen leder treneren spillet til sitt lag fra utenfor spillebanen. Han/hun velger startoppstillingen, bytte av spillere og tar time-out. I disse sammenhengene er andredommeren den funksjonæren han/hun henvender seg til.
(1.1, 7.3.2, 15.4, 15.5)

5.2.2 *Før kampen* skal treneren skrive inn eller kontrollere navn og numre på sine spillere i kampskjemaet og så undertegne det.
(4.1, 25.2.1.1)

5.2.3 *Under kampen:*

5.2.3.1 skal treneren før hvert sett levere sekretæren eller andredommeren oppstillingsslippen(e) ferdig utfylt og underskrevet,
(7.3.2)

5.2.3.2 skal treneren sitte på lagbenken nærmest sekretæren, men kan forlate den;
(4.2)

5.2.3.3 kan treneren be om time-out og spillerbytter;
(15.4, 15.5)

5.2.3.4 kan treneren, så vel som andre lagmedlemmer, gi instruksjon til spillerne på banen. Treneren kan gi denne instruksjonen når han/hun står eller beveger seg innenfor

frisonen foran sin lagbenk fra forlengelsen av angrepslinjen opp til oppvarmingsområdet, under forutsetning av at dette ikke forstyrrer eller forsinker kampen.

(1.3.4, 1.4.5)

5.3 Assisterende trener

5.3.1 Assisterende trener sitter på lagbenken, men har ingen rett til å gripe inn i kampen.

5.3.2 Om treneren av en eller annen grunn (inkludert sanksjoner) må forlate laget sitt, kan assisterende trener overta trenerens funksjoner når kampkapteinen har bedt om det og førstedommeren har gitt tillatelse til det.

(5.1.2, 5.2)

Spillesystem

6 Å VINNE ET POENG, ET SETT OG KAMPEN

6.1 Å vinne et poeng

6.1.1 Poeng

Et lag vinner et poeng:

6.1.1.1 ved å spille ballen i bakken/gulvet på motstandernes banehalvdel;

(8.3, 10.1.1)

6.1.1.2 når motstanderlaget gjør en feil;

(6.1.2, fig. 11 (23))

6.1.1.3 når motstanderlaget får en straff.

(16.2.3, 21.3.1)

6.1.2 Feil

Et lag gjør en feil når det gjør en spillehandling som strider med reglene (eller bryter dem på annen måte). Dommerne bedømmer feilen og avgjør konsekvensene i forhold til reglene:

6.1.2.1 Dersom to eller flere feil blir begått etter hverandre, teller bare den første.

6.1.2.2 Dersom to eller flere feil blir begått samtidig av motspillere, dømmes *dobbeltfeil* og ballvekslingen spilles om. (6.1.2, Fig. 11 (23))

6.1.3 En ballveksling og fullført ballveksling:

En ballveksling er sekvensen med spillehandlinger fra det øyeblikket ballen treffes i serveren av serveren til ballen er ute av spill. En fullført ballveksling er en sekvens med spillehandlinger som resulterer i et poeng.

(8.1, 8.2).

6.1.3.1 Dersom det serverende laget vinner en ballveksling, vinner det et poeng og fortsetter å serve.

6.1.3.2 Dersom det servemottakende laget vinner en ballveksling, vinner det et poeng og det skal serve neste serve.

6.2 Å vinne et sett (Fig. 11 (9))

Et sett (unntatt det avgjørende, 5. settet) vinnes av laget som først vinner 25 poeng med en minimum ledelse på to poeng. Dersom det står 24-24, fortsetter spillet til ett av lagene har oppnådd en ledelse på to poeng (26-24, 27-25,...).

(6.3.2)

6.3 Å vinne kampen (Fig. 11 (9))

6.3.1 Kampen vinnes av det laget som vinner tre sett. (6.2)

6.3.2 Dersom stillingen er 2-2 i sett, spilles det avgjørende settet (det femte) til 15 poeng med en minimum ledelse på 2 poeng.

6.4 Uteblivelse og ufullstendig lag

- 6.4.1 Dersom et lag nekter å spille etter å ha fått beskjed om å gjøre det, erklæres det for fraværende og taper kampen med 0-3 og hvert sett med 0-25.
(6.2, 6.3).
- 6.4.2 Et lag som uten berettiget grunn ikke viser seg på banen i rett tid, blir erklært for fraværende, med samme resultat som i Regel 6.4.1.
- 6.4.3 Et lag som blir erklært *ufulltallig* for settet eller kampen, taper settet eller kampen. Motstanderne tildeles de poeng, eller poeng og sett, som er nødvendig for å vinne settet eller kampen. Laget som er ufullstendig beholder sine poeng og sett.
(6.2, 6.3, 7.3.1).

7 SPILLETS STRUKTUR

7.1 Trekningen

Før kampen foretar førstedommeren en trekning for å avgjøre hvem som skal serve først og hvilken side av nettet lagene skal spille på i det første settet.

(12.1.1).

Dersom det skal spilles et avgjørende sett, skal det foretas ny trekning.

(6.3.2)

7.1.1 Trekningen finner sted i nærvær av de to lagenes kapteiner.

(5.1).

7.1.2 Den som vinner trekningen velger:

enten

7.1.2.1 retten til å serve eller til å motta serveren

(12.1.1)

eller

7.1.2.2 banehalvdel.

Den som taper får det gjenstående alternativet.

7.1.3 Når lagene har oppvarmingen ved nett etter hverandre, skal det laget som starter å serve ha oppvarmingen først.

(7.2).

7.2 Oppvarming

7.2.1 Før kampen har lagene rett til en 6-minutters oppvarmingsperiode på nettet samtidig dersom de tidligere har hatt en annen spillebane til disposisjon. Har de ikke hatt det, kan de få 10 minutter.

7.2.2 Dersom én av kapteinene ber om separat oppvarming på nettet, kan lagene få det i 3 eller 5 minutter hver, i overensstemmelse med 7.2.1.

(7.2.1)

7.3 Lagets startoppstilling

7.3.1 Det skal alltid være seks spillere pr. lag i spill.

(6.4.3).

Lagets startoppstilling indikerer spillernes rotasjonsorden på banen. Denne rotasjonsorden skal beholdes gjennom hele settet.

(7.6).

- 7.3.2 Før starten på hvert sett skal treneren levere startoppstillingen for sitt lag på en oppstillingsslipp (Se også 20.1.2). Denne slippet leveres korrekt utfylt og underskrevet til andredommeren eller sekretæren.
(5.2.3.1, 24.3.1, 25.2.1.2).
- 7.3.3 Spillerne som ikke er med i startoppstillingen i et sett er innbyttespillere i det settet (unntatt **liberoene**).
(7.3.2, 15.5)
- 7.3.4 Etter at oppstillingsslippen er levert til andredommeren eller sekretæren, tillates ingen endringer i oppstillingen uten at det foretas et vanlig spillerbytte.
(15.2.2, 15.5).
- 7.3.5 Uoverensstemmelser mellom spillernes posisjon på banen og oppstillingsslippen behandles slik:
(24.3.1)
- 7.3.5.1 dersom en slik uoverensstemmelse oppdages før settet har startet, skal spillerne flytte til posisjonene angitt på oppstillingsslippen. Det er ingen sanksjon for dette.
(7.3.2)
- 7.3.5.2 dersom en før settet har startet oppdager at en spiller på banen ikke står på oppstillingsslippen for dette settet, skal spilleren erstattes med spilleren som står på oppstillingsslippen. Det er ingen sanksjon for dette.
(7.3.2)
- 7.3.5.3 dersom treneren imidlertid ønsker å beholde spiller(e) på banen som ikke står på oppstillingsslippen, må han/hun anmode om regulært(e) spillerbytte(r), som så vil bli notert i kampskjemaet.
(15.2.2)
- 7.4 Posisjoner**
I det øyeblikket serveren slår ballen, skal begge lagene være innenfor sine egne banehalvdeler i korrekt rotasjonsorden (unntatt serveren).
(7.6.1, 8.1, 12.4)
- 7.4.1 Spillernes posisjoner er nummerert slik:
- 7.4.1.1 de tre spillerne ved nettet er frontspillere og inntar posisjonene 4 (til venstre foran), 3 (i midten foran) og 2 (til høyre foran).
- 7.4.1.2 de tre andre er bakspillere og inntar posisjonene 5 (bak til venstre), 6 (bak i midten) og 1 (bak til høyre).
- 7.4.2 Spillernes innbyrdes posisjoner:
- 7.4.2.1 hver bakspiller må plassere seg lengre fra nettet enn den tilsvarende frontspilleren.
- 7.4.2.2 både frontspillerne og bakspillerne må sidelengs stå plassert i overensstemmelse med rekkefølgen omtalt i Regel 7.4.1.
- 7.4.3 Spillernes posisjoner bestemmes og kontrolleres ut fra føttenes plassering på gulvet som følger:
(fig. 4)
- 7.4.3.1 minst en del av en fot hos hver frontspiller må være nærmere midtlinjen enn føttene til den tilsvarende bakspilleren;
(1.3.3)

- 7.4.3.2 minst en del av en fot hos hver høyre (venstre) spiller skal alltid være nærmere den respektive sidelinjen enn føttene til midtspilleren i samme rad.
(1.3.2)
- 7.4.4 Når ballen er servet, kan spillerne forflytte seg omkring og innta en hvilken som helst posisjon på sin egen banehalvdel og i frisonen.

7.5 Oppstillingsfeil (Fig. 4, fig. 11 (13))

- 7.5.1 Laget begår en oppstillingsfeil dersom en spiller ikke er i rett posisjon i det øyeblikk ballen blir slått av serveren.
(7.3 og 7.4).
- 7.5.2 Dersom serveren begår en servefeil i det øyeblikk ballen slås, skal denne feilen regnes foran en eventuell oppstillingsfeil.
(12.4, 12.7.1)
- 7.5.3 Dersom serveren blir feil etter serveslaget, er det oppstillingsfeilen som teller.
(12.7.2)
- 7.5.4 En oppstillingsfeil får følgende konsekvenser:
- 7.5.4.1 laget straffes med at motstander får serve og et poeng;
(6.13).
- 7.5.4.2 spillernes posisjoner blir rettet.
(7.3, 7.4).

7.6 Rotasjon

- 7.6.1 Rotasjonsordenen er bestemt ut fra lagets startoppstilling og kontrolleres gjennom serverekkefølgen og spillernes posisjoner gjennom settet.
(7.3.1, 7.4.1, 12.2).
- 7.6.2 Når det mottakende laget har vunnet retten til å serve, skal lagets spillere rotere én posisjon med klokka: spilleren i posisjon 2 roterer til posisjon 1 for å serve, spilleren i posisjon 1 roterer til posisjon 6, osv.
(12.2.2.2).

7.7 Rotasjonsfeil (Fig. 11 (13))

- 7.7.1 En feil i rotasjonsordenen er begått når feil spiller *server*. Dette fører til følgende konsekvenser:
(7.6.1, 12)
- 7.7.1.1 laget straffes med at motstander får serve og et poeng;
(Regel 6.1.3)
- 7.7.1.2 spillernes rotasjonsorden blir korrigert.
(7.6.1)
- 7.7.2 I tillegg skal sekretæren fastslå nøyaktig når feilen ble begått. Alle poeng som det feilende lag har oppnådd etter det, skal strykes. Motstandernes poeng forblir uendret. Dersom det ikke lar seg gjøre å fastslå når feilen oppstod, skal ingen poeng strykes, og eneste sanksjon er at motstander får serve og et poeng;
(25.2.2.2)

KAPITTEL 4

Spillehandlinger

8 SPILLETILSTAND

8.1 Ball i spill

Ballen er i spill fra det øyeblikk serveren slår ballen etter først å ha mottatt klarsignal fra dommeren om å serve.

(12.3)

8.2 Død ball

Ballen er død i samme øyeblikk det blir begått en feil som en av dommerne blåser for. Om det ikke blir begått en feil, er ballen død i det øyeblikk en av dommerne blåser.

8.3 Ball «inne»

(Fig. 11 (14), fig. 12 (1))

Ballen er «inne» når den berører gulvet på spillebanen, grenselinjene medregnet.

(1.1, 1.3.2).

8.4 Ball «ute»

(Fig. 11 (15))

Ballen er «ute» når:

8.4.1 den delen av ballen som berører gulvet er fullstendig utenfor grenselinjene;

(1.3.2, Fig 12 (2))

8.4.2 den berører en gjenstand utenfor banen, taket eller en person som ikke er i spill;

(Fig. 12 (4))

8.4.3 den berører antennene, snorer, stolper eller selve nettet utenfor sidebåndene;

(2.3, Fig. 5, fig. 12 (4))

8.4.4 den passerer nettets vertikalplan helt eller delvis utenfor passeringsområdet, unntatt i tilfellet Regel 10.1.2.

(10.1.1, fig. 5, fig. 12 (4))

8.4.5 den passerer fullstendig vertikalplanet under nettet.

(23.3.23, Fig. 5, fig. 11 (22)).

9 Å SPILLE BALLEN

Hvert lag må spille innen eget spilleområde og spillerom (unntatt Regel 10.1.2). Ballen kan imidlertid spilles tilbake fra utenfor frisonen.

9.1 Lagets slag

Et slag er enhver kontakt med ballen av en spiller som er i spill.

Laget har rett til maksimalt tre slag (i tillegg til berøring i blokk, Regel 14.4.1), for å returnere ballen over nettet. Dersom det blir brukt flere slag, begår laget feilen «*fire slag*».

9.1.1 Berøringer etter hverandre

En spiller kan ikke slå ballen to ganger etter hverandre (unntatt Regel 9.2.3, 14.2 og 14.4.2).

9.1.2 Samtidige berøringer

To eller tre spillere kan berøre ballen samtidig.

- 9.1.2.1 Når to (tre) medspillere berører ballen samtidig, regnes det som to (tre) slag (unntatt i blokk). Dersom de forsøker å nå ballen, men bare én spiller berører den, teller det som ett slag. Dersom spillere støter sammen, er dette ikke en feil.
- 9.1.2.2 Når to motspillere samtidig berører ballen over nettet og ballen fortsatt er i spill, har laget som mottar ballen rett til tre nye slag. Dersom en slik ball går «ut», er det laget på andre siden av nettet som har begått feil.
- 9.1.2.3 Dersom samtidig berøring av to motspillere fører til at ballen blir holdt i ro mellom de to spillerne fortsetter ballvekslingen.
(9.2.2)
- 9.1.3 Slag med hjelp
Innenfor spilleområdet er det ikke tillatt for en spiller å motta hjelp fra en medspiller eller å nytte noen form for oppbygning eller gjenstand for å spille ballen.
(fig. 1)
En spiller som er i ferd med å begå en feil (berøre nettet eller trå over midtlinja etc.) kan imidlertid stoppes eller bli holdt tilbake av en medspiller.

9.2 Beskrivelse av slaget

- 9.2.1 Ballen kan berøre en hvilken som helst del av kroppen.
- 9.2.2 Ballen skal ikke fanges og/eller kastes. Den kan sprette videre i en hvilken som helst retning.
- 9.2.3 Ballen kan berøre flere deler av kroppen, forutsatt at disse berøringene finner sted samtidig.

Unntak:
 - 9.2.3.1 i blokk kan berøringer skje etter hverandre hos én eller flere blokkspillere, forutsatt at berøringene skjer i løpet av én bevegelse.
(14.1.1, 14.2)
 - 9.2.3.2 Ved lagets første slag kan ballen berøre flere deler av kroppen etter hverandre, forutsatt at berøringene skjer i løpet av én handling.
(9.1, 14.4.1)

9.3 Feil ved ballberøringen

- 9.3.1 *Fire slag*: et lag slår ballen fire ganger før de returnerer den.
(9.1, fig. 11 (18))
- 9.3.2 *Slag med hjelp*: en spiller mottar hjelp av en medspiller eller benytter seg av en oppbygning eller gjenstand for å spille ballen innenfor spilleområdet.
(9.1.3)
- 9.3.3 *Førball*: ballen fanges og/eller kastes, den spretter ikke tilbake fra slaget.
(9.2.2, fig. 11 (16))
- 9.3.4 *Dobbeltslag*: en spiller slår ballen to ganger etter hverandre eller ballen berører forskjellige deler av kroppen etter hverandre.
(9.2.3, fig. 11 (17))

10 BALL VED NETTET

10.1 Ball som passerer nettet

- 10.1.1 En ball som spilles inn på motstandernes banehalvdel må passere over nettet innenfor passeringsområdet. Passeringsområdet er den delen av nettets vertikalplan som er begrenset som følger:
(10.2, fig. 5)
- 10.1.1.1 nederst, av øvre nettkant;
(2.2)
- 10.1.1.2 til sidene, av antennene og deres tenkte forlengelse;
(2.4)
- 10.1.1.3 øverst, av taket.
- 10.1.2 En ball som har passert nettets vertikalplan inn i motstandernes frisone helt eller delvis gjennom det eksterne området, kan spilles tilbake innenfor lagets antall berøringer, forutsatt at:
(9.1)
- 10.1.2.1 spilleren ikke berører motstandernes banehalvdel;
(11.2.2)
- 10.1.2.2 ballen når den spilles tilbake passerer vertikalplanet gjennom nettet igjen gjennom det eksterne området på samme side av banen.
Motstanderlaget kan ikke hindre en slik handling.
- 10.1.3 En ball på vei mot motstanders banehalvdel under nettet, er I spill til den helt har passert vertikalplanet gjennom nettet.
(23.3.2.3f)

10.2 Ball som berører nettet

En ball som passerer nettet kan berøre dette.
(10.1.1)

10.3 Ball i nettet

- 10.3.1 En ball som spilles inn i nettet kan spilles videre innenfor grensen av lagets tre slag.
(9.1)
- 10.3.2 Dersom ballen ødelegger nettets masker eller river det ned, kanselleres ballvekslingen og den spilles om.

11 SPILLER VED NETTET

11.1 Overrekking av nettet

- 11.1.1 Ved blokkering kan en blokkspiller berøre ballen på motstandernes side av nettet, forutsatt at han ikke hindrer motstandernes spill før eller under deres angrepsslag. (14.1, 14.3)
- 11.1.2 Etter et angrepsslag er det tillatt å la hånden rekke inn over nettet, forutsatt at ballberøringen skjedde i eget spillerom.

11.2 Inntrenging under nettet

- 11.2.1 Det er tillatt å trenge inn i motstandernes spillerom under nettet, forutsatt at motstanderne ikke blir hindret i sitt spill.

- 11.2.2 Inntrenging på motstandernes banehalvdel, forbi midtlinjen:
(1.3.3, fig. 11 (22))
- 11.2.2.1 Det er tillatt å berøre motstandernes banehalvdel med en fot (føttene), forutsatt at en del av foten (føttene) enten berører eller befinner seg direkte over midtlinjen.
(1.3.3)
- 11.2.2.2 Det er tillatt å berøre motstanders banehalvdel med en hvilken som helst del av kroppen over føttene så lenge dette ikke hindrer motstanderens mulighet for å spille ballen.
(11.2.2.1, fig. 11 (22))
- 11.2.3 En spiller kan trå inn på motstandernes banehalvdel når ballen er død.
(8.2)
- 11.2.4 Spillere kan trenge i motstandernes frisone, forutsatt at de ikke hindrer motstandernes spill.
- 11.3 Nettberøring**
- 11.3.1 Berøring av nettet er ikke feil, unntatt dersom det hindrer eller påvirker spillet
(11.4.4, 24.3.2.3)
Noen handlinger med å spille ballen kan omfatte handlinger der spillerne faktisk ikke berører ballen.
- 11.3.2 En spiller kan berøre nettstolpene, snorene eller en hvilken som helst gjenstand utenfor antennene inkludert nettet, dersom dette ikke hindrer eller påvirker spillet.
- 11.3.3 Når ballen slås slik i nettet at det får nettet til å berøre en motstander, skal dette ikke regnes som feil.
- 11.4 Spillers feil ved nettet**
- 11.4.1 En spiller berører ballen eller en motstander i motstandernes rom før eller under motstandernes angrepsslag.
(11.1.1, fig. 11 (20)).
- 11.4.2 En spiller hindrer eller påvirker motstanders spill på ballen mens han/hun trenger inn i motstandernes spillerom under nettet
(11.2.2.2)
- 11.4.3 En spiller berører motstanders banehalvdel uten at en del av foten (føttene) enten berører eller befinner seg over midtlinjen.
(11.2.2.1)
- 11.4.4 En spiller påvirker motstanders spill ved (bl.a) å:
- berører det øvre båndet på nettet eller de øvre 80cm av antennen når hun/han spiller ballen, eller
- bruker nettet som støtte samtidig som ballen spilles, eller
- skaffer seg en urettmessig fordel overfor motstander, eller
- gjør en handling som hindrer motspiller i å spille ballen på lovlig vis
(11.2.2.2, 11.3.1, fig 11 (19))

12 **SERVEN**

Serven er handlingen som setter ballen i spill. Den utføres av høyre bakspiller, plassert i servesonen.
(8.1, 12.4.1).

12.1 Første serve i et sett

12.1.1 Den første serve i første sett og i avgjørende sett (5.) blir utført av det laget som fikk retten til det ved trekningen.
(6.3.2, 7.1).

12.1.2 De andre settene begynner med serve hos det laget som ikke startet med serve i settet foran.

12.2 Serveorden

- 12.2.1 Spillerne må følge den serveorden som er skrevet på oppstillingsslippen. (7.3.1., 7.3.2).
- 12.2.2 Etter den første serveren i et sett bestemmes hvem som skal servere ut fra følgende: (12.1)
 - 12.2.2.1 når det serverende laget vinner ballvekslingen, skal den serveren (eller hans/hennes innbyttespiller) som sist serverte, servere på nytt. (6.1.3, 15.5)
 - 12.2.2.2 når det mottakende laget vinner ballvekslingen, får det retten til å servere og foretar en rotering før det serverer. Spilleren som flytter seg fra høyre frontposisjon til høyre posisjon bak skal servere. (6.1.3, 7.6.2)

12.3 Klarsignal for serveren

Førstedommeren gir klarsignal for servere etter å ha kontrollert at de to lagene er klare til å spille og at serveren har ballen. (12, fig. 11 (1,2))

12.4 Utførelse av serveren

(Fig. 11 (10))

- 12.4.1 Ballen skal slås med én hånd eller med en hvilken som helst del av armen etter først å ha bli kastet opp eller sluppet fra hånden (hendene).
- 12.4.2 Det er bare tillatt å kaste opp eller slippe ballen for servere én gang. Det er tillatt å sprette ballen eller å bevege ballen i eller mellom hendene.
- 12.4.3 I det øyeblikk ballen slås eller spilleren satser for en hoppservere, må serveren ikke berøre banen (baklinjen inkludert) eller gulvet utenfor serveresonen. Etter at ballen er slått kan serveren trå eller lande utenfor serveresonen eller inn på banen. (1.4.2, fig. 12 (4))
- 12.4.4 Serveren må slå ballen innen 8 sekunder etter at førstedommeren har blåst for servere. (12.3)
- 12.4.5 En servere som er utført før dommeren har blåst skal kanselleres og tas på nytt. (12.3, fig. 11 (11))

12.5 Skjerming

(Fig. 11 (12))

- 12.5.1 Spillerne på det serverende laget må ikke ved hjelp av skjerming hindre motstanderne fra å se serveren eller ballbanen. (12.5.2)
- 12.5.2 En spiller, eller en gruppe spillere, på det serverende laget utfører en skjerming dersom han/hun/de vifter med armene, hopper eller forflytter seg sidelengs mens serveren blir utført, eller ved å stå samlet slik at de dekker ballbanen. (12.4, fig. 6)

12.6 Servefeil

- 12.6.1 Servefeil:
 - Følgende feil fører til servebytte, selv om motstanderne har feil oppstilling Når serveren: (12.2.2.2, 12.7.1).
 - 12.6.1.1 bryter serveordenen; (12.2)
 - 12.6.1.2 ikke utfører serveren riktig; (12.4)

- 12.6.2 Servefeil etter at ballen er slått
Etter at ballen er blitt slått på korrekt måte, blir serveren feil (bortsett fra i tilfelle oppstillingsfeil), når ballen:
(12.4, 12.7.2)
- 12.6.2.1 berører en spiller på det servende laget eller ikke passerer nettets vertikalplan;
(8.4.4, 8.4.5, 10.1.1, fig. 11 (19))
- 12.6.2.2 går "ut";
(8.4)
- 12.6.2.3 passerer over en skjerm.
(12.5)

12.7 Servefeil og oppstillingsfeil

- 12.7.1 Dersom serveren gjør en feil i serveøyeblikket (utføres feil, feil i rotasjonsordenen etc.) og motstanderne har oppstillingsfeil, er det servefeilen som straffes.
(7.5.1, 7.5.2, 12.6.1)
- 12.7.2 Når imidlertid serveren har vært utført på en korrekt måte, men serveren deretter blir feil (går ut, blir skjermet etc.), har oppstillingsfeilen funnet sted først og skal straffes.
(7.5.3, 12.6.2)

13 ANGREPSSLAG

13.1 Angrepsslag

(12, 14.1.1)

- 13.1.1 Alle handlinger som sender ballen mot motstanderne, unntatt serve og blokk, anses som angrepsslag.
(Fig. 2)
- 13.1.2 Under et angrepsslag er det tillatt å spille ballen med fingertuppene, men bare dersom det er et rent slag og ballen ikke holdes eller kastes.
(9.2.2)
- 14.1.3 Et angrepsslag er fullført i det øyeblikk ballen fullstendig passerer nettets vertikalplan eller blir berørt av en motspiller.

13.2 Begrensninger i angrepsslaget

- 13.2.1 En frontspiller kan fullføre et angrepsslag i en hvilken som helst høyde, forutsatt at spilleren berørte ballen i sitt eget spillerom (unntatt Regel 14.2.4).
(7.4.1.1)
- 13.2.2 En bakspiller kan fullføre et angrepsslag i en hvilken som helst høyde fra bak frontsonen:
(1.4.1, 7.4.1.2, 19.3.1.2, fig. 8)
- 13.2.2.1 dersom spillerens fot (føtter) ikke berørte eller var over angrepsslinjen i satsen;
(1.3.4)
- 13.2.2.2 etter slaget kan spilleren lande i frontsonen.
(1.4.1)
- 13.2.3 En bakspiller kan også fullføre et angrepsslag fra frontsonen, dersom en del av ballen slagøyeblikket befinner lavere enn nettets overkant.
(1.4.1, 7.4.1.2, fig. 8)
- 13.2.4 Ingen spiller tillates å fullføre et angrepsslag på motstandernes serve når ballen er i frontsonen og hele ballen er høyere enn nettets overkant.
(1.4.1)

13.3 Feil ved angrepsslag

- 13.3.1 En spiller slår ballen i motstanderlagets spillerom.
(13.2.1)
- 13.3.2 En spiller slår ballen «ut».
(8.4)
- 13.3.3 En bakspiller fullfører et angrepsslag fra frontsonen og hele ballen i slagøyeblikket befinner seg høyere enn nettets overkant.
(1.4.1, 7.4.1.2, 13.2.3, fig 11 (21))
- 13.3.4 En spiller fullfører et angrepsslag på motstandernes serve når ballen er i frontsonen og hele ballen er høyere enn nettets overkant.
(13.2.4, fig. 11 (21))
- 13.3.5 En libero fullfører et angrepsslag når hele ballen i slagøyeblikket befinner seg fullstendig høyere enn nettets overkant.
(19.3.1.2, 23.3.2.3d, (fig. 11 (21))
- 13.3.6 En spiller fullfører et angrepsslag fra høyere enn nettets overkant når ballen kommer fra fingerslag av en libero som befinner seg i frontsonen.
(19.3.1.4, 23.3.2.3e, fig. 11 (21))

14 BLOKK

14.1 Blokkering

- 14.1.1 Blokkering er handlingen til spillere nær nettet for å stanse ballen som kommer fra motstanderne ved å rekke armene høyere enn nettets overkant, uavhengig av i hvilken høyde ballen treffer. Bare frontspillere kan fullføre en blokk.
(7.4.1.1)
- 14.1.2 Blokkeringsforsøk
Et blokkeringsforsøk er en blokkhandling der ballen ikke berøres.
- 14.1.3 Fullført blokk
En blokk er fullført når ballen berøres av en blokkspiller.
(fig. 7)
- 14.1.4 Kollektiv blokk
En kollektiv blokk blir utført av to eller tre spillere nær hverandre og er fullført dersom én av dem berører ballen.

14.2 Blokkberøring

Flere berøringer etter hverandre (korte berøringer i uavbrutt rekkefølge) er tillatt av én eller flere spillere, forutsatt at berøringene skjer i én handling.
(9.1.1, 9.2.3)

14.3 Blokkering i motstandernes spillerom

Under blokkering kan spilleren plassere hendene og armene sine inn på andre siden av nettet, forutsatt at denne handlingen ikke hindrer motstandernes spill. Det er derfor ikke tillatt å berøre ballen på andre siden av nettet før en motstander har utført et angrepsslag.
(13.1.1)

14.4 Blokk og lagets slag

14.4.1 En blokkberøring regnes ikke som ett av lagets slag. Etter en blokkberøring har laget dermed rett til tre slag for å spille ballen tilbake.

(9.1, 14.4.2)

14.4.2 Det første slaget etter en blokk kan tas av en hvilken som helst spiller, inkludert den spilleren som berørte ballen i blokken.

(14.4.1)

14.5 Blokkering av serve

Det er forbudt å blokkere en motspillers serve.

(14.2.4)

14.6 Feil i blokkering

(Fig. 11 (12))

14.6.1 Blokkspilleren berører ballen i motstandernes spillerom enten før eller samtidig med motstandernes angrepsslag.

(14.3)

14.6.2 En bakspiller eller en libero fullfører en blokk eller deltar i en fullført blokk.

(14.1, 14.5, 19.3.1.3)

14.6.3 Blokkering av motstandernes serve.

(14.5)

14.6.4 Ballen går «ut» etter å ha berørt blokken.

(8.4)

14.6.5 Spilleren blokkerer ballen i motstandernes spillerom fra utsiden av antenna.

14.6.6 En libero forsøker en individuell eller kollektiv blokk.

(14.1.1, 19.3.1.3)

Avbrytelser og forsinkelser

15 REGULÆRE SPILLEAVBRYTELSER

Regulære spilleavbrytelser er *time-outer* og *spillerbytter*.

En spilleravbrytelse er tiden mellom en fullført ballveksling og til førstedommer blåser for neste serve
(15.4, 15.5)

15.1 Antall regulære spilleavbrytelser

Hvert lag har rett til maksimalt to *time-outer* og seks spillerbytter i hvert sett.
(6.2, 15.4, 15.5)

15.2 Anmodning om regulære avbrytelser

15.2.1 Bare trener eller kampkaptein kan be om avbrytelser.
(5.1.2, 5.2, 15)

Anmodningen blir gjort ved å vise det aktuelle håndsignalet, når ballen er død og før fløytesignalet for serve.¹³
(8.2, 12.3, fig. 11 (4, 5))

15.2.2 Spillerbytte før et sett begynner er tillatt og skal noteres som et regulært bytte for det settet.
(7.3.4)

15.3 Flere avbrytelser etter hverandre

15.3.1 Anmodning for én eller to *time-outer* og én anmodning om spillerbytte fra ett eller begge lagene kan følge etter hverandre uten at spillet i mellomtida er gjenopptatt.
(15.4, 15.5)

15.3.2 Et lag tillates imidlertid ikke å anmode om to spillerbytter etter hverandre i samme spilleavbrytelse. To eller flere spillere kan byttes i samme avbrytelse.
(15.5, 15.6.1)

15.4 Time-outer og tekniske time-outer

15.4.1 Alle *time-outer* som lagene ber om varer i 30 sekunder.¹⁴
(Fig. 11 (4))

15.4.2 I alle *time-outer*ene skal spillerne som er i spill gå til frisonen nær sin spillerbenk.

15.5 Spillerbytte

Fig. 11 (5)

Et spillerbytte er handlingen der en spiller, unntatt liberoen, etter at sekretæren har skrevet byttet inn i kampskjemaet, blir med i spillet ved å overta posisjonen til en annen spiller som må forlate banen. Spillerbytter må ha dommerens tillatelse.
(Fig. 11 (5) 15.10, 19.3.2)

¹³ I verdensomfattende FIVB-konkurranser er det påbudt å bruke ringesignal og deretter håndsignal for å be om *time-out*.

¹⁴ I verdensomfattende FIVB-konkurranser er det i tillegg to tekniske *time-outer* pr. sett i settene 1-4, hver med en varighet på 60 sekunder. De nyttes automatisk når det ledende laget når 8 poeng og 16 poeng. (15.3.1) I det avgjørende (5) settet, er det ingen «tekniske *time-outer*», begge lagene kan anmode om to regulære *time-outer* på 30 sekunder. (6.3.2)

15.6 Begrensninger i spillerbytter

- 15.6.1 Et lag har maksimum seks spillerbytter i hvert sett. Én eller flere spillere kan byttes samtidig.
- 15.6.2 En spiller i startoppstillingen kan forlate banen, men bare én gang i hvert sett, og komme tilbake igjen, men bare én gang i hvert sett, og han/hun kan bare komme tilbake igjen til sin opprinnelige plass i rotasjonsordenen.
(7.3.1)
- 15.6.3 En innbyttespiller kan bare bli byttet inn på banen én gang i hvert sett på plassen til en spiller i startoppstillingen, og han/hun kan bare bli byttet ut med den samme spilleren fra startoppstillingen.
(7.3.1)

15.7 Ekstraordinært spillerbytte

En skadet spiller (unntatt liberoen) som ikke kan fortsette å spille, skal byttes ut ved et reglementert spillerbytte . Dersom dette ikke er mulig, har laget rett til å foreta et *ekstraordinært* spillerbytte, utover begrensningene i Regel 15.6.

Et ekstraordinært spillerbytte betyr at en hvilken som helst spiller som ikke er på banen når skaden oppstod, unntatt liberoen eller hans/hennes erstatter, kan byttes inn for den skadede spilleren. Den erstattede skadede spilleren kan ikke spille mer i samme kamp. Et ekstraordinært spillerbytte kan ikke i noen sammenheng bli regnet som vanlig spillerbytte.

15.8 Spillerbytte ved utvisning eller diskvalifikasjon

En *utvist* eller *diskvalifisert* spiller må bli byttet gjennom et reglementert spillerbytte. Dersom dette ikke er mulig, blir laget erklært *ufulltallig*.
(6.4.3, 7.3.1, 15.6, 21.3.2, 21.3.3)

15.9 Ureglementert spillerbytte

- 15.9.1 Et spillerbytte er ureglementert dersom det bryter med begrensningene omtalt i Regel 15.6 (unntatt tilfellet i Regel 15.7).
- 15.9.2 Når et lag har foretatt et ureglementert spillerbytte og spillet er blitt gjenopptatt, skal følgende skje:
(8.1. 15.6)
 - 15.9.2.1 laget blir straffet med at motstander får serveren og et poeng,
(6.1.3)
 - 15.9.2.2 spillerbyttet blir korrigeret,
 - 15.9.2.3 poengene vunnet av laget etter at feilen ble begått blir kansellert. Motstandernes poeng forblir gyldige.

15.10 Prosedyre ved spillerbytte

- 15.10.1 Spillerbytte skal finne sted innenfor spillerbyttesonen.
(1.4.3, fig. 1b)
- 15.10.2 Et spillerbytte skal bare ta den tiden som er nødvendig for å få byttet skrevet inn i kampskjemaet og for å tillate at spillerne bytter plass.
(15.10.3, 25.2.2.3)
- 15.10.3a Anmodningen om spillerbytte skjer ved at innbyttespilleren(e), klar til å spille, går inn i spillerbyttesonen ved en spilleravbrytelse.
(1.4.3, 7.3.3, 15.6.3).

- 15.10.3b Dersom dette ikke er tilfelle, skal spillerbyttet ikke innvilges og laget straffes for forsinkelse.
(16.2)¹⁵
- 15.10.3c Anmodningen om spillerbyttet skal godkjennes/annonseres av sekretær eller andre dommer ved å bruke enten en buzzer eller fløyte.
- 15.10.4 Dersom et lag ønsker å foreta mer enn ett bytte, må alle aktuelle spillere være i eller ved spillerbyttesonen. I dette tilfellet skal byttene skje i rekkefølge, det ene par spillere etter det andre.
(5.2, 15.2.1, 15.3.2)

15.11 Ukorrekte anmodninger

- 15.11.1 Det er ukorrekt å anmode om en spilleravbrytelse:
(15)
- 15.11.1.1 under en ballveksling, eller i samme øyeblikk som eller etter at det er gitt signal for serve;
(6.1.3, 15.2.1)
- 15.11.1.2 av et ikke-autorisert lagsmedlem;
(15.2.1)
- 15.11.1.3 om spillerbytte før spillet har vært gjenopptatt etter et foregående spillerbytte hos samme lag;
(15.3.2)
- 15.11.1.4 etter å ha benyttet det tillatte antall time-outer og spillerbytter.
(15.1)
- 15.11.2 Den første ukorrekte anmodningen som ikke influerer på eller forsinker spillet skal avvises uten andre konsekvenser.
(15.11.3, 16.1, 25.2.2.6)
- 15.11.2.1 En gjentatt ukorrekt anmodning i kampen gjelder som forsinkelse av spillet.
(16)

16 FORSINKELSE AV SPILLET

16.1 Typer forsinkelser

En ukorrekt handling av et lag, som utsetter gjenopptakelse av spillet, er en forsinkelse og omfatter blant annet:

- 16.1.1 å forsinke et spillerbytte,
(15.10.2)
- 16.1.2 å forlenge andre spilleavbrytelser etter å ha mottatt beskjed om å gjenoppta spillet;
(15)
- 16.1.3 å anmode om et ulovlig spillerbytte;
(15.9)
- 16.1.4 å gjenta ukorrekt anmodning;
(15.11.2)
- 16.1.5 å forsinke spillet av en spiller i spill.

¹⁵ I verdensomfattende FIVB-konkurranser nyttes nummererte skilt for å gjøre spillerbyttene lettere.

16.2 Sanksjoner for forsinkelser

- 16.2.1 «Tilsnakk for forsinkelse» (delay warning) eller «advarsel for forsinkelse» (delay penalty) er lagssanksjoner.
- 16.2.1.1 Sanksjon for forsinkelse gjelder for hele kampen.
(6.3)
- 16.2.1.2 Alle sanksjoner for forsinkelser skrives inn i kampskjemaet.
(25.2.2.6)
- 16.2.2 Første forsinkelse av et lag i et sett sanksjoneres med «*tilsnakk for forsinkelse*».
(4.1.1, 6.3, fig. 11 (25))
- 16.2.3 Andre og følgende forsinkelser av enhver art av en hvilken som helst spiller eller annet lagsmedlem på samme laget i samme kamp utgjør en feil, og sanksjoneres med «*advarsel for forsinkelse*»: motstander får serveren og et poeng.
(6.1.3, fig. 11 (25))
- 16.2.4 Sanksjoner for forsinkelse som gis før eller mellom sett hører til det påfølgende settet.
(6.3, 18.1)

17 UNNTAKSVISE SPILLEAVBRYTELSER

- 17.1 Skade** (8.1)
- 17.1.1 I tilfelle det skulle oppstå en alvorlig skade mens ballen er i spill, skal dommeren straks avbryte spillet og tillate medisinsk assistanse å komme inn på banen.
Ballvekslingen spilles om.
(6.1.3)
- 17.1.2 Dersom en skadet spiller ikke kan bli byttet ut, reglementert eller ekstraordinært, gis spilleren 3 minutter til å komme seg på, men ikke mer enn én gang for samme spiller i kampen.
(15.6, 15.7, 24.2.8)
Dersom spilleren ikke kan fortsette blir laget erklært ufulltallig.
(6.4.3, 7.3.1)
- 17.2 Forstyrrelser utenfra**
- Dersom det under kampen er en forstyrrelse utenfra, skal spillet stanses og ballvekslingen spilles om.
(6.1.3)
- 17.3 Forlengete avbrytelser**
- 17.3.1 Dersom uforutsette forhold gjør at kampen blir avbrutt, skal førstedommeren, arrangøren og juryen, dersom det finnes en slik, avgjøre hvilke tiltak som skal treffes for å gjenopprette normale forhold.
(6.3)
- 17.3.2 Skulle det oppstå én eller flere avbrytelser, som i alt ikke overskrider 4 timer:
(17.3.1)
- 17.3.2.1 skal det avbrutte settet fortsette normalt, med samme poengstilling, spillere og posisjoner, dersom kampen gjenopptas på samme bane. Settene som allerede er spilt forblir uendret;
(1, 7.3)

- 17.3.2.2 dersom kampen gjenopptas på en annen bane, blir det avbrutte settet annullert og spilt på nytt med samme lag og samme startoppstilling. Resultatet fra de foregående settene forblir uendret.
(7.3)
- 17.3.3 Skulle det oppstå én eller flere avbrytelser som totalt overskrider 4 timer, skal hele kampen spilles på nytt.
(6.3)

18 PAUSER MELLOM SETTENE OG BYTTE AV BANEHALVDEL

18.1 Pauser mellom settene

Alle pauser mellom settene varer i tre minutter.

(4.2.4, 6.2)

I løpet av denne tiden skal det foretas bytte av banehalvdel og registrering av oppstillingene i kampskjemaet.

(12.2, 25.2.1.2)

Pausen mellom andre og tredje sett kan forlenges til 10 minutter av bestemmende myndighet på forespørsel fra arrangøren.

18.2 Bytte av banehalvdel

(Fig. 11 (3))

18.2.1 Etter hvert sett bytter lagene banehalvdel, unntatt foran avgjørende sett.
(7.1)

18.2.2 I det avgjørende settet bytter lagene banehalvdeler uten forsinkelse når ett av lagene når 8 poeng. Spillernes posisjoner forblir de samme.
Dersom byttet ikke blir gjort på rett tidspunkt, skal det finne sted så snart feilen oppdages.
Poengstillingen på det tidspunkt det byttes forblir den samme.
(6.3.2, 7.4.1)

Liberospilleren

19 LIBEROSPILLEREN

19.1 Valg av libero

- 19.1.1 Hvert lag har rett til, fra listen på 12 spillere, å utpeke inntil to (2) spesialisert forsvarsspiller, ”libero”.
(4.1.1)
- 19.1.2 Liberoen(e) skal skrives inn i kampskjemaet før kampstart på de spesielle linjene avsatt til dette.
- 19.1.3 En libero utpekt av treneren før kampstart vil være ”start-libero”. Liberoen på banen er den ”aktive liberoen”. Dersom det er en libero til vil han/hun være ”reserve-libero”.
(5.2.2, 25.2.1.1, 26.2.1.1).
- 19.1.4 **Det kan ikke på noe tidspunkt være mer en én libero på banen.**
- 19.1.5 Liberoen kan verken være lagkaptein eller kaptein på banen.
(5)

19.2 Utstyr

Liberospillerne skal ha på en drakt (eller vest over spilletrøye for en libero som er utnevnt i etterkant) der i det minste trøyen skal ha en annen farge enn det de andre spillerne på laget har. Liberoerdrakten kan ha en annen design, men skal nummereres på samme måte som resten av spillerne på laget.
(4.3)

19.3 Tillatte handlinger der liberoen er involvert

19.3.1 Spillehandlinger

- 19.3.1.1 Liberoen kan erstatte en hvilken som helst spiller i de tre bakre posisjonene.
(7.4.1.2)
- 19.3.1.2 Han/hun kan bare spille som bakspiller og kan ikke fullføre et angrepsslag fra noen steder (inkludert spillebanen og frisonen) når ballen i berøringsøyeblikket befinner seg fullstendig høyere enn nettets overkant.
(13.2.2, 13.2.3)
- 19.3.1.3 Han/hun kan ikke serve, blokkere eller delta i et blokkeringsforsøk.
(12, 14.1, 14.6.2, 14.6.6, 13.3.6)
- 19.3.1.4 En spiller kan ikke fullføre et angrepsslag på en ball som befinner seg høyere enn nettets overkant dersom denne ballen kommer fra fingerslag fra en libero som befinner seg i frontsonen eller dens forlengelse. Ballen kan angripes fritt dersom liberoen utfører dette slaget fra bak frontsonen.
- 19.3.2 Skifte av spillere
- 19.3.2.1 Bytte av spillere som involverer liberoen regnes ikke som vanlige spillerbytter. Disse byttene er ubegrenset i antall, men det må være en ballveksling mellom dem. **(unntatt dersom en straff gir tvungen rotasjon av libero til posisjon 4, eller den aktive libero blir ute av stand til å spille, og ballvekslingen ikke kan gjennomføres)**
- 19.3.2.2 **Den ”aktive liberoen” kan bare erstattes av den opprinnelige spilleren i den posisjonen eller av ”reserve-libero”. Den opprinnelige spilleren kan erstattes av hvilken som helst av liberoene.**

Treneren har rett til, på et hvilket som helst tidspunkt i kampen, erstatte den ”aktive-liberoen” med ”reserve-liberoen”, uansett årsak, etter at ballvekslingen er slutt.

- 19.3.2.3 Skifter skal bare finne sted når ballen er død og før fløytesignalet for serve
- 19.3.2.4 Ved starten av hvert sett kan ikke liberoen gå inn på banen før andredommer har kontrollert startoppstillingen.
- 19.3.2.5 Et skifte som blir foretatt etter at fløytesignalet for serve er gått, men før serveslaget, skal ikke avvises, men det skal gis tilsnakk for forsinkelse etter at ballvekslingen er slutt. (12.3, 12.4)
- 19.3.2.6 Ved påfølgende sene skifter skal det gis advarsel for forsinkelse av spillet. (16.2)
- 19.3.2.7 En libero og spilleren som han/hun skifter med kan bare komme inn på banen eller forlate banen over sidelinja foran sin lagbenk, mellom angrepslinjen og baklinjen. (fig. 1b)
- 19.3.2.8 Alle skifter som involverer liberoene må føres i Libro Control skjemaet (eller i det elektroniske skjemaet dersom dette benyttes)
- 19.3.2.9 Et ureglementert skifte som inkludere libero kan (blant annet) være:
 - Det er ikke en fullført ballveksling mellom skiftene
 - Liberoen erstattes av en spiller som ikke kan ta dennes plass (19.3.2.2)

Konsekvensene for et feil libero skifte er som ved rotasjonsfeill

19.4 Utpeking av ny libero:

19.4.1 Laget med to-2 liberoer:

19.4.4.1 Når et lag bruker to liberoer, men den ene blir ute av stand til å spille videre (utvist, syk, skadet osv) har laget rett til å spille med kun en libero og dette blir de den aktive liberoen. En ny libero kan bare utnevnes dersom også den siste liberoen er ute av stand til å spille.

19.4.2 Lag med en-1 libero:

19.4.2.1 Når bare en libero er registrert på kampskjemaet og denne ikke kan spille videre, kan lagleder utnevne en ny libero for resten av kampen av de resterende spillerne på benken (den spilleren som libero eventuelt er inne for kan ikke utnevnes som libero). Lagleder eller kampkaptein må kontakte andre dommer og be om denne ”utnevningen”.

19.4.2.2 Dersom den ny-utnevnte liberoen ikke kan spille videre, kan det utnevnes en ny libero, men dette kan ikke være den opprinnelige liberoen.

19.4.2.3 Dersom lagleder ønsker å utnevne lagkapteinen til libero, er dette mulig, men lagkapteinen må da avstå fra alle privilegier

19.4.2.4 Når laget har utpekt en ny libero, må denne spillerens nummer skrives inn i Merknads feltet i kampskjemaet.
(7.3.2, 19.1.2, 25.2.2.7)

19.5 Utvisning og diskvalifikasjon

Dersom liberoen blir utvist eller diskvalifisert kan han/hun erstattes direkte med lagets andre libero. Dersom laget bare har en libero, må laget spille uten libero for den tiden straffen varer (utvisning – ut settet, diskvalifikasjon – resten av kampen)

Deltakernes opptreden

20 KRAV TIL OPPTREDEN

20.1 Sportslig opptreden

20.1.1 Deltakerne skal kjenne de «Spilleregler for volleyball» og overholde dem.

20.1.2 Deltakerne skal akseptere dommernes avgjørelser på en sportslig måte, uten å bestride dem.

I tvilstilfeller kan det bes om en klargjøring gjennom kampkapteinen, og bare gjennom han.

(5.1.2.1)

20.1.3 Deltakerne skal avholde seg fra handlinger eller holdninger som har til hensikt å påvirke dommernes avgjørelser eller å dekke over feil utført av laget.

20.2 Fair play

20.2.1 Deltakerne skal opptre respektfullt og høflig etter prinsippene om *fair play*, ikke bare overfor dommerne, men også overfor andre funksjonærer, motstanderne, medspillere og tilskuere.

20.2.2 Kommunikasjon mellom lagsmedlemmene under kampen er tillatt.

(5.2.3.4)

21 UKORREKT OPPTREDEN OG SANKSJONER FOR DET

21.1 Ukorrekt opptreden av mindre art

Ukorrekt opptreden av mindre art skal ikke sanksjoneres. Det er førstedommerens ansvar å forhindre lagene fra å nå sanksjonsnivået ved å gi muntlig beskjed eller håndsignal til et lagsmedlem eller til laget gjennom deres kampkaptein.

Denne form for tilsnakk er ingen sanksjon og har ingen umiddelbare konsekvenser. Det skal ikke skrives inn i kampskjemaet.

(5.1.2, 21.3)

21.2 Ukorrekt opptreden som fører til sanksjon

Ukorrekt opptreden av et medlem av laget overfor funksjonærer, motstandere, medspillere eller tilskuere blir klassifisert i tre kategorier i samsvar med graden av forseelsen.

(4.1.1)

21.2.1 Sempel opptreden: å opptre i strid med god oppførsel eller moralske prinsipper, eller uttrykke forakt.

21.2.2 Fornærmende opptreden: æreskrenkende eller fornærmende ord eller fakter.

21.2.3 Aggresjon: fysisk angrep eller aggressiv og truende oppførsel.

21.3 Sanksjonsskala (Fig. 9)

Avhengig av hvor alvorlig den ukorrekte opptreden er etter førstedommerens bedømming, er sanksjonstiltakene som gis og føres inn i kampskjemaet:
(21.2, 25.2.2.6)

21.3.1 Advarsel (penalty):

Den første simple opptreden av et hvilket som helst lagsmedlem sanksjoneres med at motstanderen får serven og et poeng
(Fig. 11 (6), 4.1.1, 21.2.1)

21.3.2 Utvisning (expulsion): (Fig. 11 (7))

21.3.2.1 Et lagsmedlem som sanksjoneres med utvisning skal ikke spille resten av settet og må sitte i sanksjonsområdet, uten noen andre konsekvenser.
(1.4.5, 4.1.1, 5.3.2, (fig. 1a, fig 1b))

En utvist trener mister retten til å delta i settet og må sitte i sanksjonsområdet.

21.3.2.2 Den første fornærmende opptreden av et lagsmedlem sanksjoneres med utvisning og får ingen andre konsekvenser.
(4.1.1, 21.2.2)

21.3.2.3 En andre gangs simpel opptreden av samme lagsmedlem i samme kamp sanksjoneres med utvisning og får ingen andre konsekvenser.
(4.1.1, 21.2.1)

21.3.3 Diskvalifikasjon (disqualification):

21.3.3.1 Et lagsmedlem som sanksjoneres med diskvalifikasjon må forlate konkurranseområdet for resten av kampen, men får ingen andre konsekvenser.
(fig. 1a, 4.1.1)

21.3.3.2 Første aggresjon sanksjoneres med diskvalifikasjon, men får ingen andre konsekvenser.
(21.2.3)

21.3.3.3 Andre fornærmende opptreden i samme kamp av samme lagsmedlem sanksjoneres med diskvalifikasjon, men får ingen andre konsekvenser.
(4.1.1, 21.2.2)

21.3.3.4 Tredje simple opptreden i samme kamp av samme spiller sanksjoneres med diskvalifikasjon, men får ingen andre konsekvenser.
(4.1.1, 21.2.1)

21.4 Bruk av sanksjoner for ukorrekt opptreden

21.4.1 Alle sanksjoner for ukorrekt opptreden er individuell straff og er i kraft for hele kampen og skrives inn i kampskjemaet.
(21.3, 25.2.2.6)

21.4.2 Gjentakelse av ukorrekt opptreden av samme person i samme kamp blir sanksjonert progressivt (lagsmedlemmet får strengere straff for hvert påfølgende brudd på reglene om

opptreden).
(4.1.1, 21.2, 21.3, fig. 9)

21.4.3 Utvisning eller diskvalifikasjon som skyldes fornærmende opptreden eller aggresjon kan idømmes uten forutgående sanksjon.
(21.2, 21.3)

21.5 Ukorrekt opptreden før og mellom settene

Enhver ukorrekt opptreden før eller mellom settene sanksjoneres i overensstemmelse med Regel 21.3 og sanksjonen hører hjemme under det påfølgende settet.
(18.1, 21.2, 21.3)

21.6 Kort ved sanksjoner

(Fig. 11 (6, 7, 8))

Tilsnakk (warning): muntlig beskjed eller håndsignal, ikke kort (21.1)

Advarsel (penalty): gult kort

(21.3.1)

Utvising (expulsion): rødt kort

(21.3.2)

Diskvalifikasjon (disqualification): gult og rødt kort (sammen)

(21.3.3)

KAPITTEL 8

Dommerne

22 DOMMERSTABEN OG PROSEDYRER

22.1 Sammensetning

Dommerstaben i en kamp består av følgende funksjonærer:

- førstedommeren (23)
- andredommeren (24)
- sekretæren (25)
- fire (to) linjedommere (27)

Deres plassering er vist i fig. 10.

22.2 Prosedyrer

22.2.1 Bare første- og andredommer kan bruke fløyte under en kamp:

22.2.1.1 førstedommeren gir signal for serveren, som starter ballvekslingen;
(6.1.3, 12.3)

22.2.1.2 første- og andredommeren gir signal for avslutning av ballvekslingen, forutsatt at de er sikre på at det er blitt begått en feil og at de har identifisert feilens art.

22.2.2 De kan blåse i fløyta under et avbrudd i spillet for å vise at de gir tillatelse til eller avviser en anmodning fra laget.
(5.1.2, 8.2)

22.2.3 Straks etter at dommeren blåser i fløyta for å signalisere avslutningen på en ballveksling, skal han/hun indikere ved hjelp av de offisielle håndsignalene:
(22.2.1.2, 28.1)

22.2.3.1 Dersom feilen blir avblåst av førstedommeren, skal han/hun vise:

- a) laget som skal serve;
- (12.2.2, fig. 11 (2))
- b) feilens art;
- c) spilleren som gjorde feil (dersom dette er nødvendig).

Andredommeren følger førstedommerens håndsignaler ved å gjenta dem.

22.2.3.2 Dersom feilen blir avblåst av andredommeren, skal han/hun vise:

- a) feilens art
- b) spilleren som gjorde feil (om nødvendig)
- c) følge førstedommer med å vise hvilket lag som skal serve.

I dette tilfellet viser ikke førstedommer feilen og hvilken spiller som gjorde feil, men bare hvilket lag som skal serve.

22.2.3.3 I tilfelle av en angrepsfeil av bakspiller eller Libero, viser både første og andredommer i henhold til 22.2.3.1 og 22.2.3.2 ovenfor
(12.2.2, 13.2.2, 13.3.5, 19.3.1.2, 23.3.2.3d, 23.3.2.3e)

22.2.3.4 I tilfelle av dobbeltfeil, skal begge dommerne vise:

- a) feilens natur;
- b) spillerne som gjorde feil (hvis nødvendig);

c) laget som skal serve slik førstedommeren bestemmer.

23 FØRSTEDOMMEREN

23.1 Plassering

Førstedommeren utfører sine plikter sittende eller stående på en dommerstol som er plassert ved den ene enden av nettet. Hans/hennes øyne skal være ca. 50 cm over nettets overkant.

(fig. 1a, fig. 1b, fig.10)

23.2 Myndighetsområde

23.2.1 Førstedommeren leder kampen fra begynnelse til slutt. Han/hun har myndighet over alle funksjonærene i dommerstaben og deltakerne på lagene.

Under kampen er førstedommerens avgjørelser endelige. Han/hun har myndighet til å omgjøre avgjørelsene til de andre funksjonærene om han/hun ser at de tar feil.

Førstedommeren kan endog erstatte et medlem av funksjonærkorpset som ikke utfører oppgaven sin på en tilfredsstillende måte.

(4.1.1, 6.3)

23.2.2 Førstedommeren kontrollerer også arbeidet til ballhenterne og gulvtørkerne.

(3.3)

23.2.3 Førstedommeren har myndighet til å avgjøre enhver sak som angår spillet, inkludert dem som ikke omfattes av reglene.

23.2.4 Førstedommeren skal ikke tillate diskusjon om sine avgjørelser.

(20.1.2)

Etter forespørsel fra kampkapteinen skal han/hun imidlertid gi forklaring på anvendelsen eller tolkningen av reglene som han/hun baserte sin avgjørelse på.

(5.1.2.1)

Dersom kampkapteinen ikke er enig i forklaringen til førstedommeren og velger å protestere mot denne, skal han/hun straks forbeholde seg retten til å legge ned en protest ved kampslutt. Førstedommeren må gi kampkapteinen rett til dette.

(5.1.2.1, 5.1.3.2, 25.2.3.2)

23.2.5 Førstedommeren har ansvaret for å avgjøre, før og under kampen, om spilleområdets utstyr og forholdene tilfredsstillende kravene.

(Kapitel 1)

23.3 Plikter

23.3.1 Før kampen skal førstedommeren:

23.3.1.1 kontrollere banens, ballenes og annet utstys tilstand,

(Kapitel 1)

23.3.1.2 utføre trekningen med lagkapteinene;

(7.1)

23.3.1.3 kontrollere lagenes oppvarming.

(7.2)

23.3.2 Under kampen har førstedommeren myndighet til å:

23.3.2.1 å gi tilsnakk til lagene,

(21.1)

23.3.2.2 å sanksjonere for ukorrekt opptreden og forsinkelser,

(16.2, 21.2)

23.3.2.3 å avgjøre:

a) feil hos serveren og oppstilling hos det servende laget, inkludert skjerm,

(7.4, 12.4, 12.5, 12.7.1)

- b) feil i ballbehandlingen,
(19.3)
 - c) feilene over nettet og ved øvre del av nettet;
(11.4.1, 11.4.4)
 - d) angrepsslagsfeil av liberoen og bakspillere,
(13.3.3, 13.3.5)
 - e) et fullført angrepsslag utført av en spiller på en ball som kommer fra fingerslag av liberoen når liberoen er i frontsonen eller dens forlengelse,
(13.3.6)
 - f) ballen passerer fullstendig under nettet.
(8.4.5, 24.3.2.7)
 - g) en fullført blokk av bakspiller eller Libero, eller et blokkforsøk av en Libero
(14.6.2, 14.6.6)

23.3.3 Når kampen er slutt kontrollerer han/hun kampskjemaet og signerer det.
(25.2.3.3)

24 ANDREDOMMER

24.1 Plassering

Andredommeren utfører sine oppgaver stående utenfor spillebanen nær stolpen på motstatt side av førstedommeren, og med ansiktet vendt mot denne.
(fig. 1a, 1b, 10).

24.2 Myndighetsområde

24.2.1 Andredommeren er førstedommerens assistent, men har også sitt eget ansvarsområde
(24.3)

Skulle førstedommeren bli ute av stand til å fortsette sitt arbeid, kan andredommeren erstatte førstedommeren.

24.2.2 Andredommeren kan, uten å blåse, også signalisere feil utenom sitt myndighetsområde, men skal ikke insistere på dem overfor førstedommeren.

(24.3)

24.2.3 Andredommeren kontrollerer sekretærens arbeid.

(25.2)

24.2.4 Andredommeren har oppsyn med lagsmedlemmene på lagbenken og melder fra om deres ukorrekte opptreden til førstedommeren.

(4.2.1)

24.2.5 Andredommeren kontrollerer spillerne i oppvarmingsområdet.

(4.2.3)

24.2.6 Andredommeren innvilger avbrytelsene, kontrollerer deres varighet og avviser ukorrekte anmodninger.

(15, 15.11, 25.2.2.5)

24.2.7 Andredommeren kontrollerer antall time-outer og spillerbytter som er benyttet av hvert lag og melder fra om andre time-out og femte og sjette spillerbytte til førstedommeren og til den involverte treneren.

(15.1, 25.2.2.3)

24.2.8 I tilfelle av skade hos en spiller gir andredommeren tillatelse til ekstraordinært spillerbytte eller tillater en 3 minutters pause for spilleren å komme seg på.

- (15.7, 17.1.2)
- 24.2.9 Andredommeren kontrollerer gulvets tilstand, først og fremst i frontsonen. Under kampen kontrollerer han/hun også at ballene hele tida er i overensstemmelse med reglene.
(1.2.1, 3)
- 24.2.10 Andredommer kontrollerer lagsmedlemmene i straffeområdet og melder fra om ukorrekt oppførsel hos dem til førstedommeren.
(1.4.5, 21.3.2)

24.3 Plikter

- 24.3.1 Ved starten av hvert sett, ved bytte av banehalvdel i det avgjørende settet og ellers når det er nødvendig, kontrollerer han/hun at den aktuelle oppstillingen til spillerne på banen er i overensstemmelse med dem på oppstillingsslippene.
(5.2.3.1, 7.3.2, 7.3.5, 18.2.2)
- 24.3.2 Under kampen avgjør, blåser og signaliserer andredommeren for:
- 24.3.2.1 inntrenging på motstandernes banehalvdel og i spillerrommet under nettet,
(11.2)
- 24.3.2.2 oppstillingsfeil hos det mottakende laget,
(7.5)
- 24.3.2.3 berøring av nettets nedre del, eller med antennen på sin side av banen,
(11.3.1)
- 24.3.2.4 fullført blokk av en bakspiller eller blokkforsøk av liberoen, eller en angrepsfeil av bakspiller eller Libero,
(13.3.3, 14.6.2, 14.6.6, 23.3.2.3d, e, g)
- 24.3.2.5 ballens berøring med en gjenstand utenfor banen,
- 24.3.2.6 ballens berøring av gulvet når førstedommeren ikke er i posisjon for å kunne se berøringen.
(8.4.2, 8.4.3, 8.4.4)
- 24.3.2.7 ballen når den passerer nettet fullstendig eller delvis utenfor passeringsområdet til motstandernes banehalvdel eller berører antennen på sin banehalvdel
(8.4.3, 8.4.4)
- 24.3.3 Undertegner kampskjemaet når kampen er slutt.
(25.2.3.3)

25 SEKRETÆREN

25.1 Plassering

Sekretæren utfører sine oppgaver sittende ved sekretærbordet på motsatt side av banen av førstedommeren og vendt mot denne.
(fig. 1a, fig. 1b, fig. 10)

25.2 Plikter

Han/hun fører kampskjemaet i overensstemmelse med reglene og samarbeider med andredommeren.

Han/hun benytter en buzzer eller en annen lydkilde for varsle om uregelmessigheter eller gi signal til dommerne på grunnlag av sine plikter.

25.2.1 Før kampen og settet skal sekretæren:

- 25.2.1.1 registrere kampens og lagenes data i overensstemmelse med gjeldende retningslinjer, og motta underskriftene til kapteinene og trenerne;
(4.1, 5.1.1, 5.2.2, 7.3.2, 19.1.2, 19.3.3.2)

- 25.2.1.2 skrive inn startoppstillingene til hvert av lagene fra oppstillingsslippene.
(5.2.3.1, 7.3.2)
Dersom han/hun ikke mottar oppstillingsslippene i tide, skal han/hun straks gi andredommeren beskjed om dette.
- 25.2.2 Under kampen skal sekretæren:
 - 25.2.2.1 skrive inn poengene hvert lag får (6.1)
 - 25.2.2.2 kontrollere serverekkefølgen hos hvert lag og gjøre dommerne oppmerksom på feil straks etter serveslaget;
(12.2)
 - 25.2.2.3 Er gitt fullmakt til å godkjenne og tilkjennegi forespørsler om spillerbytte ved å bruke buzzer; kontrollere nummer på spillerne som bytter, notere spillerbyttet og time-out, samt informere andredommer
(15.1, 16.5.1, 24.2.6, 24.2.7)
 - 25.2.2.4 gi beskjed til dommerne om en anmodning om avbrytelse som ikke er tillatt;
(15.11)
 - 25.2.2.5 gi beskjed til dommerne om sett slutt, og når et lag har nådd 8 poeng i det avgjørende settet;
(6.2, 15.4.1, 18.2.2)
 - 25.2.2.6 skriver inn alle sanksjoner;
(16.2, 21.3)
 - 25.2.2.7 skriver inn alle andre hendelser slik andredommer ber om, f. eks. ekstraordinære spillerbytter, når en spiller som er skadet får tre minutters pause, forlengede pauser, ekstern forstyrrelse, etc.;
(15.7, 17.1.2, 17.2, 17.3)
 - 25.2.2.8 kontrollerer tiden mellom settene
- 25.2.3 Ved kampslutt skal sekretæren:
 - 25.2.3.1 skrive inn det endelige resultatet;
(6.3)
 - 25.2.3.2 i tilfelle av protest, og etter at førstedommeren har gitt tillatelse til det, skrive inn eller tillate kapteinen å skrive inn i kampskjemaet en uttalelse om den aktuelle hendelsen protesten gjelder;
(5.1.2.1, 5.1.3.2, 23.2.4)
 - 25.2.3.3 etter selv å ha underskrevet kampskjemaet, sørge for underskriftene til lagkapteinene og deretter dommerne.
(5.1.3.1, 23.3.3, 24.3.3)

26 ASSISTERENDE SEKRETÆR

- 26.1 **Plassering** (22.1)
Assisterende sekretær utfører sine plikter ved siden av sekretæren ved sekretærbordet.
- 26.2 **Plikter** (19.3)
Han/hun skriver inn skifte av spillere som inkluderer liberoen.
Han/hun bistår med de administrative oppgavene til sekretæren.
Dersom sekretæren skulle bli ute av stand til å fortsette sitt arbeid, overtar assisterende sekretær dennes oppgaver.
- 26.2.1 Før kampen og settet skal assisterende sekretær:

- 26.2.1.1 klargjøre kontrollskjemaet for liberoen
- 26.2.1.2 klargjøre reservekampskjemaet
- 26.2.2 Under kampen skal assisterende sekretær:
 - 26.2.2.1 notere detaljene rundt skifte av Liberoen (19.3.1)
 - 26.2.2.2 gir beskjed til dommerne om eventuelle feil med bytte av Libero (19.3.2.1)
 - 26.2.2.3 starter og avslutter tidtakingen av Teknisk time-out (15.4.1)
 - 26.2.2.4 opererer den manuelle poengtavlen på sekretærbordet
 - 26.2.2.5 kontrollerer at poengtavlene har lik poengstilling (25.2.2.1)
 - 26.2.2.6 om nødvendig, ajourfører reservekampskjemaet og gir det til sekretæren (25.2.1.1)
- 26.2.3 Når kampen er slutt skal assisterende sekretær:
 - 26.2.3.1 signere kontrollskjemaet for liberoen og overlevere det for kontroll,
 - 26.2.3.2 signere kampskjemaet.

27 LINJEDOMMERE

27.1 Plassering

Dersom det nyttes bare to linjedommere, skal de stå i hjørnene på banen, nærmest høyre hånd til hver av dommerne, diagonalt i en avstand av 1 - 2 m fra hjørnet. Hver linjedommer kontrollerer både baklinjen og sidelinjen på sin side.¹⁶ (fig 1a, fig 1b, fig. 10)

27.2 Plikter

- 27.2.1 Linjedommerne utfører sine oppgaver ved å benytte flagg (40 x 40 cm) som vist i fig. 12 for å signalisere:
 - 27.2.1.1 ball «inne» og ball «ute» hver gang ballen lander nær deres linje(r), (8.3, 8.4)
 - 27.2.1.2 berøring av det mottakende lag på baller som går "ut", (8.4 Fig. 12 (3))
 - 27.2.1.3 når ballen berører antenna, serveballen passerer nettet utenfor passeringsområdet etc., (8.4.3, 8.4.4)
 - 27.2.1.4 dersom en spiller (unntatt serveren) trår utenfor sin banehalvdel i serveøyeblikket; (7.4 fig. 12 (4))
 - 27.2.1.5 fotfeil hos serveren, (12.4.3)
 - 27.2.1.6 enhver kontakt med antennen på deres side av banen av hvilken som helst spiller som spiller ballen eller at denne kontakten forstyrrer spillet; (11.3.1, fig. 12 (4))
 - 27.2.1.7 ball som passerer nettet utenfor passeringsområdet og inn på motstandernes banehalvdel eller berører antennen på hans/hennes side av banen. (10.1.1)
- 27.2.2 På førstedommerens forespørsel må linjedommeren repetere signalet sitt.

28 OFFISIELLE TEGN

¹⁶ I verdensomfattende FIVB-konkurranser er det obligatorisk med fire linjedommere. De står i frisonen 1 til 3 m fra hvert hjørne av banen, på den imaginære fortsettelsen av linja de kontrollerer (fig. 10).

- 28.1 Dommernes håndsignaler** (fig. 11)
Dommerne skal ved hjelp av det offisielle håndsignalet indikere hva han/hun blåste for, hvilken feil han/hun har blåst for eller hva slags avbrytelse han/hun gir tillatelse til. Tegnet opprettholdes for et øyeblikk, og dersom det blir utført med en hånd, skal det være hånden på samme side som laget som gjorde feilen eller kom med anmodningen.
- 28.2 Linjedommernes flaggsignaler** (fig. 12)
Linjedommerne skal ved hjelp av de offisielle flaggsignalene vise hvilken feil som er begått og opprettholde signalet for en viss tid.